

På 1800 talet var det mycket sällsynt
att en pojke eller flicka gifte sig utom
sitt stånd det ansågs ej vara hedrande
En bondman skulle gifte sig med en
flicka som fick en hemgift som
någorlunda motsvarade pojkens
egendom. dit han skulle flytta.

Jag har hört omtalas två gubbar som
träffades vid kyrkan i Rapsvik omkring
1865 följande samtal.

Jag hör att min pojk Tustar går
till din Anna hur mycket ger du
henne i hemgift?

Jag skall säga dig att jag klär inte
av mig förän jag skall lägga mig.
Då på då va må gifte.

På 1800 talet var det mycket vanligt
att de gifte sig innan församlingen

Luf 71.

så att en hel församling kunde vara
besläktad som de sade på långt håll.
Lika så gifte ej några sig utan föräld-
rarnas samtycke och många gånger
tvingades där till. Så att bruden hela
bröllopsdagen grät över sin olycka.

En pojke eller flicka kunde vara helt
obekanta före frieriet.

Många gånger kunde föräldrarna långt
i förväg bestämma att de skulle gifta
barn ihop det kunde bestämmas vid
kyrkan på en marknad vid kvarnen
eller någon annan plats.

Var det så att föräldrarna ej själva
ville eller kunde gifta bort sitt barn
var det särskilda äktenskapsförmedlare
(Bönemän) som ålaga sig uppdraget.
Dessa besökte föräldrarna på någon

gård som ansågs lämplig, han omtalade den som han skulle pria bort hans släkt hur många kor han hade pånger gårdens beskaffenhet och att som kunde upprättas som någon förmån så att ett äktenskap kom till stånd. Om föräldrarna tyckte om det sade de till bönamannen. Detta anbud kan vi inte låta gå ifrån oss.

Därefter berörde han den andra parten och omtalade vad som förekommit. Nu var det paret's tur att beröka flickan och hennes föräldrar och bekanta sig med dem tills att brölloppet skulle stånda.

Bönamannen gick alltid själv till hemmet var det så att det ej gick med den han först förslag kunde han

hava någon annan.

Äktenskapsförmedlaren ersattes med
den obligatoriska bönemans skjortan
och rika äktenskap fick han även
pängar, samt gåse vid brölloppet.
Men skjortan var det han hade att
godra.

Ten socken här intill nämligen
Allmumsryd har jag hört påljande
Där gick fadern stargängen i kyrkan
strax innan tjansten i kyrkan börja-
de med slidan lön i handen
åtföljd av flickan som skulle
bortgiftas och sade.

Min dotter vill ha manna, flickan
sade då. Fars ord äro sanna.

Då såg de män som ville gifta sig
närmast gängen och tog sin kniv från

Salu
för

Kontroll
av
Sanningen.

1/2

sin slida och stack den i faderns
men det var endast om fadern tillät
det fick någon slicka sin kniv på
slidan var ett äktenskap att banta
Det skall hava skett i början på 1800-
talet.

Flur olyckligt det kunde gå om bönemannen
gåg eller den som skulle gifta sig
skall jag här berätta.

En böneman från en granförsamling
hade bönat bort en pojke och lovat mer
än han ägde. Det blev gifta och i
giftet barn flickan dog och lämnade
barn efter sig. Men hennes föräldrar
gorde henne och hennes barn arvlösa
för att han hade ljegitt till sig
henne.

Wid själva frieriet förekom ej

några gåvor men den dag som de båda
var i staden och köpte gåvor då köptes
smycken ring psamböcker kläder
persedlar handskar, ja det man behövde
för sammankomsten.

Och då köpte man gärna någon sak
till mor eller far såsom Chalet eller
bantar.

Flickan blev meddelad av sina föräldrar
om vad beslut dessa fattat.

Hemgiftern träffades emellan föräldrar-
na sig emellan på båda hållen.

Den vanligaste hemgiften en bondflicka
fick från sitt hem ho och får somliga
här samt inre bo såsom lakan
örngott handdukar samt pänger om
dessa gick att anskaffa.

När flickan var gift flyttades hemgiften

Till det nya hemmet.

Allt färemån gått omkring och bitt om
såd för att så upp det nya hemmet har
förekommitt men det har varit
fälliga som ej haft något och ej fått
någon hemgift.

Bjudningen på 1800 talets mitt bjödas
gästerna muntligen genom att någon
gick omkring och bjöd.

Till ett bröllop bjödas släkt och
grannar och bjödas med familj särskilt
de unga komma till brölloppet.

Var färemannen ej från samma by
som bruden bjöd han sina kamra-
ter och sina släktingar till brölloppet
omkring 1900 började bjudning med
tryckta kort i början bars de omkring
senare fick posten läga dem

Dagen innan brölloppet samlades
trakten ungdom som boro bjudna
för att göra åreport (Majja) på någon
gård intill bröllopgården när den var
färdig bars den till bröllopgården
Dessa ungdommar bekostade även
utgifterna för lyktor och ljus garn och
spik. Granar sattes ett stycke utefter
vägen två och två och kallades majgraner
Bröllopskvällen samlades den ungdom
som ej boro bjudna för att se brudparet
(Ropa ut brudparet) vid utropet Brudparet
ut. Brudparet ut. Brudparet ut. ropades
tre gånger kom de ej fort nog upprepades
det. Brudparet visade sig då för de
församlade vilka utbringade ett
fyrfaldigt Leve för Brudparet.
Prästen och klockaren boro bjudna och

skulle Prästen hava betalt för vigsel och
lysning en bondpojke betalade 10 kronor
men samliga mindre. Här har varit
en präst som brukade säga pruta inte
med mig du får så rik svärfar.

Klockaren fick 50 öre för att han bar upp
lyssedeln på prädikatolen.

På kvällen förekom skjutning (äro skott)
i de flesta fall dans som var på logen
och där inte bara bröllopsgästerna
deltog utan hela trakten ungdom.
Var vigseln hemma på gården var bröl-
lopsgästerna föramlade och åhörde
vigseln, var det i prästgården hade
brudparet vittnen med sig.

Var vigseln i kyrkan samledes man
i kyrkan och sedan gick hem till bröl-
lopsgården för att äta och dricka.

i en del socknar skulle prästen kora mat
efter bröllopet och jag har hört att på somliga
ställen kördes mat till prästgården.

De enda som ej tyckte om bröllopet var
håstarna

De sade när de kunde tala, jag vill bättre
draga hö än vara på bröllopet.

Tappade brudgummen ringen eller det
var några matgänger under vigseln
ansågs det som kommande olycka
under äktenskapet.

Likadå om det var barndop före vig-
seln.

Om de nygifta blevo bjudna till en
begravning det första kalaset efter
det de voro vigda ansågs det som
ett oterligt äktenskap

Däremot var det tur att få komma

på något annat kalas.

Den som rerte sig först efter det de
legat på knä framför prästen
under vigseln ansågs att gå bort först
(Dö innan den andre)

Om den lå som var intill stoltan
var längre än stoltan. Fick den en
elack maka.

Att lägga en brödkaka avigt sades det
de får att en elack gubbe eller karing.

Bredan gick ej bära krona om hon
var gravid för att då blev det ett
olyckligt äktenskap

Däremot gick hon bära krona